

JURIDISKA FAKULTETEN

YTTRANDE

Diarienummer
V2025/1863

Datum 2025-11-03

Adressat
Justitiedepartementet

Juridiska fakultetsstyrelsen
Tova Bennet, bitr. univ. lektor
Vilhelm Persson, professor
Anna Sonnsjö Andersson, doktorand
Henrik Wenander, professor

Remiss: Ett nationellt förbud mot tiggeri (SOU 2025:83)

Ju2025/01510

Juridiska fakultetsstyrelsen vid Lunds universitet, som har anmodats att yttra sig över rubricerat betänkande, får härmed avge följande yttrande. Yttrandet har utarbetats av biträdande universitetslektor Tova Bennet, professor Vilhelm Persson, doktorand Anna Sonnsjö Andersson och professor Henrik Wenander.

Fakultetsstyrelsen har inget att invända mot betänkandets slutsats att det saknas behov av att införa ett nationellt förbud mot tiggeri. Fakultetsstyrelsen delar vidare utredningens uppfattning att förslaget skulle riskera att motverka Sveriges internationella åtaganden i fråga om arbetet mot människohandel (s. 137). Förslaget att inte införa någon reglering tillstyrks därmed.

Utredningen har genom sitt direktiv fått i uppdrag att, oavsett ställningstagande i sak, lämna författningsförslag som innebär att tiggeri förbjuds på nationell nivå. Denna typ av utredningsdirektiv tycks nu förekomma mer allmänt. Fakultetsstyrelsen vill allmänt ifrågasätta det lämpliga i att utforma utredningsdirektiv på detta sätt. Det är givetvis så att det ligger i utredningsväsendets uppbyggnad att regeringen genom sina direktiv i betydande mån kan styra inriktningen på en utrednings verksamhet. Samtidigt ska en utredning bedrivas på ett sakligt sätt och anknyta till den expertis i rättsliga och

andra frågor som finns representerad. Det blir då principiellt betänkligt att en utredning ges i uppdrag att utarbeta ett förslag som den – kanske på grund av hinder i grundlag eller Sveriges internationella åtaganden – inte anser lämpligt eller rättsligt möjligt.

Det förslag till förbud som utredningen lägger fram, i enlighet med direktivet, omfattar en ändring av brottsbalken som innebär en nykriminalisering. Utöver att fakultetsstyrelsen alltså anser att förslaget inte behövs har styrelsen följande synpunkter.

Den föreslagna kriminaliseringen är vag och motsägelsefull vilket innebär allvarliga problem i relation till den straffrättsliga legalitetsprincipen. Detta visar sig genom att övervägandena bakom förslaget anger att det är själva tiggandet som är straffbart och att skyddsintresset är att skydda allmänheten från otrygghet och ordningsstörningar samtidigt som tiggeri beskrivs som ”passiv penninginsamling” (jfr betänkandet s. 143). Det uttalas dock även att den otrygghet och de ordningsstörningar som åsyftas är sådana som tiggeriet ”kan leda till”, och inte tiggeriet som sådant (ibid.). Det framstår på vissa ställen som att syftet är att kriminalisera vissa beteenden hos människor som passivt ber om pengar, och på andra ställen som att syftet är att kriminalisera ordningsstörningar som typiskt sett förknippas med att människor passivt ber om pengar. Sammantaget är det därmed oklart vad som kriminaliseras genom förslaget.

Som nämns i betänkandet finns redan existerande kriminaliseringar, såsom 16 kap. 6 § brottsbalken (förargelseväckande beteende). Fakultetsstyrelsen noterar mot denna bakgrund att utredningen inte har identifierat ett godtagbart skyddsintresse som inte redan är skyddat genom andra kriminaliseringar.

Fakultetsstyrelsen instämmer i den synpunkt som framförs i det särskilda yttrandet om att den valda lagtekniska lösningen att hänvisa till allmän plats är olämplig med tanke på Europadomstolens praxis (s. 161).

Sammanfattningsvis tillstyrker fakultetsstyrelsen alltså förslaget att inte införa någon reglering. Fakultetsstyrelsen kan inte tillstyrka det framlagda förslaget till ändring i brottsbalken.

Enligt delegation

Tova Bennet

Vilhelm Persson

Anna Sonnsjö Andersson

Henrik Wenander